

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRAS

ĮSAKYMAS

DĖL LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2014–2020 METŲ PROGRAMOS PRIEMONĖS „INVESTICIJOS Į MATERIALŪJĮ TURTA“ VEIKLOS SRITIES „PARAMA INVESTICIJOMS Į ŽEMĖS ŪKIO VALDAS“ ĮGYVENDINIMO TAISYKLIŲ, TAIKOMŲ NUO 2018 METŲ, PATVIRTINIMO

2018 m. vasario 2 d. Nr. 3D-62

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. 1120 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nuostatų patvirtinimo“, 9.2 ir 9.10 papunkčiais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. liepos 22 d. nutarimu Nr. 722 „Dėl valstybės institucijų ir įstaigų, savivaldybių ir kitų juridinių asmenų, atsakingų už Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos įgyvendinimą, paskyrimo“, atsižvelgdamas į 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr.1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005 (OL 2013 L 347, p. 487), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2017 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2017/2393 (OL 2017 L 350, p. 15), 2014 m. liepos 17 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 808/2014, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, taikymo taisyklės (OL 2014 L 227, p. 18), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2016 m. lapkričio 15 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2016/1997 (OL 2016 L 308, p. 5), 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 807/2014, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, ir nustatomos pereinamojo laikotarpio nuostatos (OL 2014 L 227, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2015 m. birželio 4 d. Komisijos deleguotoju reglamentu (ES) 2015/1367 (OL 2015 L 211, p. 7), 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros

fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL 2013 L 347, p. 320), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2017/825 (OL 2017 L 129, p. 1), Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos, patvirtintos 2015 m. vasario 13 d. Europos Komisijos sprendimu Nr. C(2015)842, nuostatas ir siekdamas, kad būtų efektyviai panaudotos EŽŪFKP lėšos,

t v i r t i n u Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos srities „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ įgyvendinimo taisyklės, taikomas nuo 2018 metų (pridedama).

Žemės ūkio ministras

Bronius Markauskas

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2018 m. vasario 2 d. įsakymu Nr. 3D-62

**LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2014–2020 METŲ PROGRAMOS PRIEMONĖS
„INVESTICIJOS Į MATERIALŪJĮ TURTA“ VEIKLOS SRITIS „PARAMA
INVESTICIJOMS Į ŽEMĖS ŪKIO VALDAS“ ĮGYVENDINIMO TAISYKLĖS,
TAIKOMOS NUO 2018 METŲ**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos srities „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ įgyvendinimo taisyklės, taikomos nuo 2018 metų (toliau – Taisyklės), parengtos vadovaujantis 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr.1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005 (OL 2013 L 347, p. 487), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2017 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2017/2393 (OL 2017 L 350, p. 15), 2014 m. liepos 17 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 808/2014, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, taikymo taisyklės (OL 2014 L 227, p. 18), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2016 m. lapkričio 15 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2016/1997 (OL 2016 L 308, p. 5), 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 807/2014, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, ir nustatomos pereinamojo laikotarpio nuostatos (OL 2014 L 227, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2015 m. birželio 4 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2015/1367 (OL 2015 L 211, p. 7), 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL 2013 L 347, p. 320), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2017/825 (OL 2017 L 129, p. 1), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. liepos 22 d. nutarimu Nr. 722 „Dėl valstybės institucijų ir įstaigų, savivaldybių ir kitų

juridinių asmenų, atsakingų už Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos įgyvendinimą, paskyrimo“, Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programa, patvirtinta 2015 m. vasario 13 d. Europos Komisijos sprendimu Nr. C-(2015)-842 (toliau – Programa), ir atsižvelgiant į Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. 3D-507 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Administravimo taisyklės).

2. Taisyklės nustato paramos pagal priemonės „Investicijos į materialųjį turimą“ veiklos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ (toliau – priemonės veiklos sritis) teikimo ir administravimo tvarką. Taisyklėmis turi vadovautis pareiškėjai, nuo 2018 metų rengdami ir teikdami paramos paraiškas, ir paramos gavėjai, įgyvendindami projektus, taip pat institucijos, atliekančios paramos paraiškų vertinimą, atranką ir projektų įgyvendinimo priežiūrą pagal priemonės veiklos sritį. Paramos teikimo ir administravimo tvarka, kiek to nereglamentuoja Taisyklės, nustatyta Administravimo taisyklėse.

II SKYRIUS SUTRUMPINIMAI IR SĄVOKOS

3. Taisyklėse vartojami sutrumpinimai:

3.1. **Agentūra** – Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos;

3.2. **ES** – Europos Sąjunga;

3.3. **EŽŪFKP** – Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai;

3.4. **Ministerija** – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija.

4. Taisyklėse vartojamos sąvokos:

4.1. **Fiksuotasis projekto išlaidų vieneto įkainis** (toliau – fiksuotasis įkainis) – iš anksto nustatytas vienodas projekto išlaidų vieneto įkainis, taikomas projekto tinkamoms finansuoti išlaidoms apskaičiuoti ir apmokėti remiantis pateiktais dokumentais, kuriais įrodomas projekto kiekybinio rezultato pasiekimas, kai paramos gavėjas neteikia išlaidų pagrindimo ir išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentų. Fiksuotąjį įkainį nustato ir teisės aktu patvirtina Ministerija.

4.2. **Inovacija** – projekte numatyta nauja technologija, idėja ar metodas naujiems procesams, technologijoms, techninėms priemonėms, žaliavoms ir produktams kurti arba esamiems tobulinti.

4.3. **Projekto bendrosios išlaidos** (toliau – bendrosios išlaidos) – rengiant ir įgyvendinant projektą patiriamos išlaidos: atlyginimas architektams, inžinieriams ir konsultantams už konsultacijas, susijusias su aplinkosauginiu ir ekonominiu tvarumu, įskaitant verslo planų (veiklos ir (arba) projektų aprašų) ir kitų su jais susijusių dokumentų

rengimą, kai šios išlaidos skiriamos nekilnojamam turtui statyti ir (arba) įsigyti, įskaitant ilgalaikę nuomą, ir gerinti, naujiems įrenginiams ir įrangai, įskaitant techniką, pirkti ir (arba) išperkamajai nuomai, taip pat šio projekto viešinimo išlaidos.

4.4. **Pripažinta žemės ūkio kooperatinė bendrovė (kooperatyvas)** (toliau – pripažintas žemės ūkio kooperatyvas) – kaip nustatyta Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymo 3¹ straipsnyje.

4.5. **Žemės ūkio naudmenos** (toliau – ŽŪN) – dirbamoji žemė, sodai, pievos, ganyklos, naudojamos arba tinkamos naudoti žemės ūkio augalams auginti.

4.6. **Žemės ūkio valda** (toliau – valda) – žemės ūkio veiklos ar alternatyviosios veiklos subjekto plėtojamos žemės ūkio veiklos ir (arba) alternatyviosios veiklos gamybos vienetų visuma, susijusi bendrais teisiniais, techniniais ir ekonominiais santykiais.

4.7. **Žemės ūkio veikla** – veikla, apimanti žemės ūkio produktų gamybą, savos gamybos žemės ūkio produktų perdirbimą ir iš jų pagamintų maisto ar ne maisto produktų realizavimą, pripažinto žemės ūkio kooperatyvo iš savo narių jų ūkiuose pagamintų ar išaugintų žemės ūkio produktų supirkimą ir realizavimą, iš savo narių supirktų žemės ūkio produktų perdirbimą ir iš jų pagamintų maisto ir ne maisto produktų realizavimą ir (arba) geros agrarinės ir aplinkosauginės žemės būklės palaikymą.

4.8. **Žemės ūkio ministerijos informacinė sistema** (toliau – ŽŪMIS) – prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos reguliavimo srities priskirtų institucijų ir įstaigų teikiamų paslaugų informacinė sistema.

5. Kitos Taisyklėse vartojamos sąvokos apibrėžtos Programoje, Administravimo taisyklėse ir kituose Lietuvos Respublikos ir ES teisės aktuose.

III SKYRIUS PRIORITETAI, TIKSLINĖS SRITYS IR KOMPLEKSINIAI TIKSLAI

6. Priemonės veiklos srities prioritetai:

6.1. visuose regionuose didinti ūkių gyvybingumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą, gerinant ekonominės veiklos efektyvumą ir rezultatus, taip pat skatinti inovacines ūkių technologijas;

6.2. skatinti maisto tiekimo grandinės organizavimą, įskaitant žemės ūkio produktų perdirbimą ir tiekimą rinkai.

7. Priemonės veiklos srities tikslinės sritys:

7.1. modernizuoti ir restruktūrizuoti ūkio materialinės–techninės bazės potencialą;

7.2. didinti ūkininkų pajamas iš žemės ūkio ir su juo susijusios veiklos;

7.3. skatinti didesnės pridėtinės vertės žemės ūkio produktų gamybą;

8. Priemonės veiklos srities kompleksiniai tikslai:

- 8.1. inovacijų kūrimas, diegimas ir sklaida;
- 8.2. aplinkos išsaugojimas ir tvari plėtra;
- 8.3. klimato kaitos švelninimas.

IV SKYRIUS REMIAMA VEIKLA

9. Pagal priemonės veiklos sritį remiama ši veikla:

9.1. žemės ūkio produktų gamyba;

9.2. prekių žemės ūkio produktų, pagamintų ar išaugintų valdoje, apdorojimas (rūšiavimas, pakavimas, surinkimas ir t. t.), perdirbimas ir tiekimas rinkai arba pripažinto žemės ūkio kooperatyvo tik iš savo narių jų valdose pagamintų ar išaugintų žemės ūkio produktų supirkimas ir realizavimas, supirktų iš savo narių jų valdose pagamintų ar išaugintų žemės ūkio produktų perdirbimas ir iš jų pagamintų maisto ir ne maisto produktų realizavimas.

10. Pareiškėjui, kuris pateiktame projekte nenumato keisti valdos specializacijos, suteikiamos paramos dydis apskaičiuojamas pagal Taisyklių 21 punkte nustatytą paramos intensyvumą tam konkrečiam specializuotam žemės ūkio sektoriui (gyvulininkystės, sodininkystės, daržininkystės, uogininkystės ar augalininkystės sektorių), iš kurio pareiškėjo praėjusiais ataskaitiniais arba ataskaitiniais metais gautos pajamos sudaro ne mažiau kaip 45 proc. pareiškėjo žemės ūkio veiklos pajamų.

11. Pareiškėjui, kuris pateiktame projekte numato keisti valdos specializaciją, suteikiamos paramos dydis apskaičiuojamas pagal Taisyklių 21 punkte nustatytą paramos intensyvumą tam žemės ūkio sektoriui, į kurį pareiškėjas numato investuoti ir visos projekte numatytos investicijos yra susijusios su to konkretaus specializuoto žemės ūkio sektoriaus veiklos vykdymu. Tuo atveju, kai ne visos projekto investicijos yra susijusios su to konkretaus specializuoto žemės ūkio sektoriaus veiklos vykdymu, paramos intensyvumas nustatomas pagal Taisyklių 10 punkte nurodytą tvarką.

V SKYRIUS GALIMI PAREIŠKĖJAI

12. Pareiškėjai gali būti:

12.1. fiziniai asmenys, užsiimantys žemės ūkio veikla ir savo vardu įregistravę ūkininko ūkį ir valdą;

12.2. juridiniai asmenys, užsiimantys žemės ūkio veikla ir savo vardu įregistravę valdą.

13. Paramos paraiškos, pateiktos fizinio ar juridinio asmens kartu su projekto partneriu (-ais), nepriimamos.

14. Paramos besikreipiantys fiziniai asmenys turi būti ne jaunesni kaip 18 metų amžiaus.

15. Jei pareiškėjas mirė po paramos paraiškos pateikimo, paramos paraiška išregistruojama. Tuo atveju, jei paramos gavėjas mirė po sprendimo skirti paramą priėmimo ir nekilnojamasis turtas (statinys), į kurį investuojama, priklauso pareiškėjo sutuoktiniui arba pareiškėjui ir jo sutuoktiniui nuosavybės teise, arba pareiškėjui bendrosios dalinės nuosavybės teise, paramos paraiška gali būti išregistruojama tik gavus sutuoktinio sutikimą. Jei sutuoktinis nesutinka su paramos paraiškos išregistravimu, jis paramos gavėjo įsipareigojimus galėtų perimti ir tęsti veiklą tik su sąlyga, jei atitiks pareiškėjo tinkamumo gauti paramą sąlygas ir reikalavimus bei projektų atrankos kriterijus įsipareigojimų perėmimo metu.

16. Paramos gavėjui mirus arba nenugalimos jėgos (*force majeure*) atveju, suderinus su Agentūra ir pateikus Agentūrai rašytinį prašymą dėl įsipareigojimų perėmimo, paramos gavėjo prisiimti įsipareigojimai po sprendimo skirti paramą priėmimo gali būti perduoti ir parama mokama asmeniui, perimančiam paramos gavėjo įsipareigojimus ir tęsiančiam veiklą, jei jis atitiks pareiškėjo tinkamumo gauti paramą sąlygas ir reikalavimus ir projektų atrankos kriterijus įsipareigojimų perėmimo metu. Nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybės turi būti įrodomos dokumentais.

VI SKYRIUS

TINKAMUMO GAUTI PARAMĄ SĄLYGOS IR REIKALAVIMAI

17. Paraiškos tinkamumas gauti paramą vertinamas pagal paramos paraiškos pateikimo dieną pareiškėjo pateiktus ir atitinkamais dokumentais pagrįstus duomenis, viešuosiuose registruose esančius duomenis, taip pat pagal dokumentus ir informaciją, gautą iš pareiškėjo po Agentūros paklausimo (-ų). Jei šie duomenys skiriasi nuo viešuosiuose registruose esančių duomenų, vadovaujamosi registruose esančiais duomenimis.

18. Pareiškėjas laikomas tinkamu gauti paramą, jei atitinka šiame Taisyklių punkte išvardytas tinkamumo gauti paramą sąlygas ir reikalavimus. Tinkamumo gauti paramą sąlygos ir reikalavimai yra:

18.1. paraišką teikia subjektas, įvardytas galimu pareiškėju šių Taisyklių V skyriuje;

18.2. projektas atitinka šių Taisyklių III skyriuje nurodytus prioritetus, tikslines sritis ir prisideda prie kompleksinių tikslų įgyvendinimo;

18.3. projekto veikla ir išlaidos yra susijusios su remiama veikla, nurodyta šių Taisyklių IV skyriuje;

18.4. pareiškėjas užtikrina, kad išlaidos, kurioms finansuoti prašoma paramos, nebuvo, nėra ir nebus finansuojamos pagal I Bendrosios žemės ūkio politikos ramsčio priemones, iš kitų ES fondų ir kitų viešųjų lėšų;

18.5. pareiškėjas užtikrina tinkamą projekto finansavimo šaltinį – skolintas lėšas, paramos lėšas, nuosavas lėšas ir iš veiklos gautinas lėšas, kuris turi būti pagrįstas verslo plano finansinių ataskaitų duomenimis ir (arba) nurodytas paramos paraiškoje. Skolintos lėšos pagrindžiamos kartu su paramos paraiška pateikiant finansų įmonės arba kredito įstaigos paskolos arba finansinės nuomos (lizingo) suteikimo galimybės patvirtinimo dokumentus, o iki mokėjimo prašymo, kuriame prašoma kompensuoti skolintomis lėšomis įgyvendintas investicijas, pateikimo paramos gavėjas turi pateikti su finansų įmone arba kredito įstaiga pasirašytą paskolos arba finansinės nuomos (lizingo) sutartį arba raštu patvirtinti, kad atitinkamą projekto dalį įgyvendins nuosavomis lėšomis. Atitiktis šiam kriterijui gali būti tikslinama paramos paraiškos vertinimo metu;

18.6. pareiškėjas neturi įsiskolinimų Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui (išskyrus atvejus, kai mokesčių, delspinigių, baudų mokėjimas atidėtas Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka arba dėl šių mokesčių, delspinigių, baudų vyksta mokestinis ginčas). Atitiktis šiam kriterijui gali būti tikslinama paramos paraiškos vertinimo metu;

18.7. pareiškėjas savo vardu, kaip valdos valdytojas, yra įregistravęs valdą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 27 d. nutarimo Nr. 1351 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registro įsteigimo ir jo nuostatų patvirtinimo“ nustatyta tvarka;

18.8. pareiškėjas tvarko buhalterinę apskaitą pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytus reikalavimus (sudaromas balansas, pelno (nuostolių) ir pinigų srautų ataskaitos). Norintys gauti paramą, ūkininkai privalo tvarkyti buhalterinę apskaitą, vadovaudamiesi Ūkininko ūkio ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos buhalterinės apskaitos tvarkymo dvejybine apskaitos sistema rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2006 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 3D-491 „Dėl Ūkininko ūkio ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos buhalterinės apskaitos tvarkymo dvejybine apskaitos sistema rekomendacijų patvirtinimo“. Jeigu pareiškėjas yra įmonė, kuri pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus privalo atlikti auditą, jis turi pateikti audituotas finansines ataskaitas ir audito išvadą už ataskaitinius metus;

18.9. projekto investicijos atitinka darbo saugos reikalavimus, kaip nurodyta Techniniame reglamente „Mašinų sauga“, patvirtintame Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2000 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 28 „Dėl techninio reglamento „Mašinų sauga“ patvirtinimo“, Elektrotechnikos gaminių saugos techniniame reglamente, patvirtintame Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2016 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. 4-314 „Dėl Elektrotechnikos gaminių saugos techninio reglamento patvirtinimo“, Žemės ir miškų

ūkio transporto priemonių patvirtinimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. spalio 14 d. įsakymu Nr. 3D-770 „Dėl Žemės ir miškų ūkio transporto priemonių patvirtinimo ir rinkos priežiūros“ (kai taikoma);

18.10. pareiškėjas iki paramos paraiškos pateikimo turi nepertraukiamai veikti (vykdoma žemės ūkio veikla ir gaunamos iš šios veiklos pajamos) ne trumpiau kaip 2 metus (atitiktis patikrinama pagal ūkininko ūkio įregistravimo arba juridinio asmens registravimo datą ir pagal pareiškėjo kartu su paramos paraiška pateiktų praėjusių ataskaitinių metų ir ataskaitinių metų finansinių ataskaitų dokumentus);

18.11. projekto investicijos pagerina bendrus valdos veiklos rezultatus (pvz., įdiegiamos naujos gamybos technologijos, kurios mažina gamybos savikainą, didinamas žemės ūkio augalų derlingumas, gerinamas gyvūnų produktyvumas ir sveikatingumas, kuriami geresnės kokybės maisto produktai ir plečiamos pardavimo rinkos, mažinamas neigiamas poveikis aplinkai) ir padeda didinti valdos konkurencingumą;

18.12. parama teikiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priedo produktų (išskyrus žuvininkystės ir akvakultūros produktus) gamybai ir valdoje pagamintiems produktams apdoroti ir (arba) perdirbti. Apdorojimo ir perdirbimo proceso metu gautas galutinis produktas turi būti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priedo produktas. Detalusis produktų sąrašas pateikiamas 1987 m. liepos 23 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2658/87 dėl tarifų ir statistinės nomenklatūros bei dėl Bendrojo muitų tarifo I priede;

18.13. parama pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams teikiama, jei jų perkami ir realizuojami iš savo narių jų valdose pagaminti ar išauginti žemės ūkio produktai arba perdirbus iš savo narių supirktus žemės ūkio produktus realizuojami iš jų pagaminti maisto ir ne maisto produktai yra Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priedo produktai (išskyrus žvejybos ir akvakultūros produktus);

18.14. parama teikiama pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams, kurie užsiima iš savo narių jų valdose pagamintų ar išaugintų žemės ūkio produktų supirkimu ir jų realizavimu arba supirktų iš savo narių jų valdose pagamintų ar išaugintų žemės ūkio produktų perdirbimu ir iš jų pagamintų maisto ir ne maisto produktų realizavimu, jei investicijos įgyvendinamos vieno iš pripažinto žemės ūkio kooperatyvo narių valdoje ir jų rezultatais bendrai naudojasi pripažinto žemės ūkio kooperatyvo nariai;

18.15. parama teikiama, jei pareiškėjo valdos ekonominis dydis, išreikštas produkcijos standartine verte, yra didesnis kaip 8 000 Eur (šis reikalavimas netaikomas pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams, kurie superka ir realizuoja iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus arba supirktus iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus perdirba ir realizuoja iš jų pagamintus maisto ir ne maisto produktus). Valdos ekonominis dydis skaičiuojamas pagal Produkcijos standartine verte

išreikšto žemės ūkio valdos ekonominio dydžio apskaičiavimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. 3D-382 „Dėl Produkcijos standartine verte išreikšto žemės ūkio valdos ekonominio dydžio apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Valdos ekonominis dydis, išreikštas produkcijos standartine verte, paramos paraiškos pateikimo dienos duomenimis nustatomas:

18.15.1. kai paramos paraiškos teikiamos einamųjų metų pirmajame pusmetyje, t. y. nuo einamųjų metų sausio 1 d. iki einamųjų metų birželio 30 d., pagal VI Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centų (toliau – ŽŪIKVC) už praėjusių metų laikotarpį, prasidedantį sausio 1 d. ir pasibaigiantį gruodžio 31 d., apskaičiuotą valdos ekonominį dydį einamųjų metų sausio 1 d., kuris ŽŪIKVC duomenų bazėje skelbiamas einamųjų metų sausio 30 d.;

18.15.2. kai paramos paraiškos teikiamos einamųjų metų antrajame pusmetyje, t. y. laikotarpiu nuo einamųjų metų liepos 1 d. iki einamųjų metų gruodžio 31 d., pagal ŽŪIKVC už laikotarpį, prasidedantį praėjusių metų liepos 1 d. ir pasibaigiantį einamųjų metų birželio 30 d., apskaičiuotą valdos ekonominį dydį einamųjų metų liepos 1 d., kuris ŽŪIKVC duomenų bazėje skelbiamas einamųjų metų rugpjūčio 31 d.;

18.16. pareiškėjo pajamos iš žemės ūkio veiklos per praėjusius ataskaitinius metus ir ataskaitinius metus iki paramos paraiškos pateikimo kasmet sudaro ne mažiau kaip 50 proc. visų pareiškėjo veiklos pajamų (atitiktis patikrinama pagal pareiškėjo parengtą Pažymą apie žemės ūkio veiklos subjekto pajamas per praėjusius kalendorinius metus (Žemės ūkio veiklos subjektų pajamų dalies, gaunamos iš žemės ūkio veiklos, įvertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. vasario 26 d. įsakymu Nr. 3D-66 „Dėl Žemės ūkio veiklos subjektų pajamų dalies, gaunamos iš žemės ūkio veiklos, įvertinimo metodikos patvirtinimo“ priedas). Nustatant pajamų iš žemės ūkio veiklos dalį, į pareiškėjo žemės ūkio veiklos pajamas neįskaičiuojamos pajamos, gautos iš paslaugų žemės ūkiui);

18.17. parama neteikiama pareiškėjams, kurie vykdo projektą, finansuojamą pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama smulkiesiems ūkiams“;

18.18. parama neteikiama, jei remiantis Galimai neteisėtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymu Nr. 3D-889 „Dėl Galimai neteisėtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodikos patvirtinimo“, nustatoma, kad pareiškėjas arba paramos gavėjas galimai neteisėtai sukūrė paramai gauti reikalingas sąlygas;

18.19. parama neteikiama, jei pareiškėjas turi finansinių sunkumų (pareiškėjas bankrutuoja arba yra likviduojamas);

18.20. parama neteikiama projektams, vykdomiems ne Lietuvos Respublikos teritorijoje;

18.21. nekilnojamasis turtas (statinys), į kurį investuojama, priklauso pareiškėjui, pareiškėjo sutuoktiniui arba pareiškėjui ir jo sutuoktiniui nuosavybės teise, arba pareiškėjui bendrosios dalinės nuosavybės teise, kai teisė į nekilnojamąjį turtą nustatyta notariškai patvirtintoje sutartyje ir pareiškėjas investuoja į savo dalį. Tokiu atveju, kai nekilnojamasis turtas (statinys), į kurį investuojama, priklauso sutuoktiniui asmeninės nuosavybės teise, pateikiamas rašytinis sutuoktinio sutikimas investuoti į jam priklausančią nekilnojamąjį turtą (statinį) ir vykdyti verslo plane numatytą veiklą ne trumpiau kaip 10 metų nuo paramos sutarties pasirašymo datos. Statiniai ir žemė po esamais ir (arba) numatomais statyti statiniais pareiškėjo taip pat gali būti nuomojami arba kitaip užtikrinamas teisėtas naudojimas jais ne trumpesnę kaip 10 metų laikotarpį nuo paramos paraiškos pateikimo dienos. Jei statiniai ir žemė yra valdomi nuomos, panaudos ar kitais pagrindais, nuomos, panaudos sutartys turi būti įregistruotos VĮ Registrų centre. Nuomos, panaudos sutartyje ar kitais pagrindais naudojamos žemės valdymo ir naudojimo teisę suteikiančiuose dokumentuose turi būti aptarta statybų galimybė. Atitiktis šiam kriterijui gali būti tikslinama paramos paraiškos vertinimo metu, kai pareiškėjas numato investuoti į įgytą nekilnojamąjį turtą, tačiau paramos paraiškos pateikimo dieną ir paramos paraiškos vertinimo metu dėl objektyvių priežasčių dar vyksta šio turto nuosavybės teisės registravimo procesas. Teisinį disponavimą į valdomą turtą pareiškėjas turi užtikrinti iki paramos paraiškos vertinimo pabaigos. Šio papunkčio reikalavimas netaikomas pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams, kurie superka ir realizuoja iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus arba supirktus iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus perdirba ir realizuoja iš jų pagamintus maisto ir ne maisto produktus);

18.22. jei pareiškėjas yra pripažintas žemės ūkio kooperatyvas, kuris superka ir realizuoja iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus arba supirktus iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus perdirba ir realizuoja iš jų pagamintus maisto ir ne maisto produktus, statiniai, į kuriuos investuojama, ir žemė po esamais ir (arba) numatomais statyti statiniais turi būti tik nuosavybės teise valdomi vieno iš pripažinto žemės ūkio kooperatyvo narių, kurio valdoje numatoma įgyvendinti investicijas. Statiniai ir žemė po esamais ir (arba) numatomais statyti statiniais iš pripažinto žemės ūkio kooperatyvo nario gali būti nuomojami arba kitaip užtikrinamas teisėtas naudojimas jais ne trumpesnę kaip 10 metų laikotarpį nuo paramos paraiškos pateikimo dienos. Nuomos, panaudos sutartys turi būti įregistruotos VĮ Registrų centre. Nuomos, panaudos sutartyje ar kitais pagrindais naudojamos žemės valdymo ir naudojimo teisę suteikiančiuose dokumentuose turi būti aptarta statybų galimybė;

18.23. investicijos atitinka Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos kontroliuojamų teisės aktų reikalavimus, kai investicijoms taikomi tokie reikalavimai. Vertinimo išvadą dėl

investicijų atitiktis Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos kontroliuojamiems teisės aktų reikalavimams išduoda Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba Agentūros prašymu;

18.24. pateiktas verslo planas, parengtas pagal šių Taisyklių 2 priede nustatytą formą. Tuo atveju, kai projekte yra numatyta turtą įsigyti finansinės nuomos (lizingo) būdu pagal Taisyklių 28 punkte nurodytą terminą, verslo plano prognozės (Taisyklių 2 priedas) turi būti pateiktos iki 10 metų laikotarpiui, atsižvelgiant į finansinės nuomos (lizingo) laikotarpį ir į nuo galutinio paramos lėšų išmokėjimo nustatytą 5 metų projektų kontrolės laikotarpį;

18.25. pateiktame verslo plane pareiškėjas įrodo, kad ūkio subjektas atitinka ekonominį gyvybingumą apibūdinančius rodiklius ir jų kritines reikšmes, kaip nustatyta Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. liepos 28 d. įsakymu Nr. 3D-440 „Dėl Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklių patvirtinimo“, ir turi atitikti projekto įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpį;

18.26. poveikio aplinkai įvertinimas atliekamas iki paramos paraiškos pateikimo vadovaujantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nustatytais atvejais. Atitiktis šiam kriterijui gali būti tikslinama paramos paraiškos vertinimo metu;

18.27. kai pagal teisės aktų reikalavimus pareiškėjo projekte numatytiems statybos (naujo statinio statyba, statinio rekonstravimas, statinio kapitalinis remontas) darbams vykdyti yra privalomas statybą leidžiantis dokumentas, kartu su paramos paraiška pateikiamas statinio projektas (pateikiamos statinio techninio projekto bendroji (šioje dalyje nurodomas projektuojamų statinių sąrašas (jei projektuojami keli statiniai), pagrindinės charakteristikos (pastato plotas, numatytų laikyti ūkinių gyvūnų vietų skaičius ir pan.), paskirtis, produkcija, gamybos (paslaugų) ar kitos planuojamos ūkinės veiklos programa), sklypo sutvarkymo (sklypo plano), architektūros, konstrukcijų, statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo dalys) ar supaprastintas projektas, bei statybą leidžiantis dokumentas, skaičiuojamosios kainos dalies ekspertizės aktas, parengtas įstaigos, turinčios teisę užsiimti šia veikla. Jei pirmiau nurodyti dokumentai su paraiška nepateikiami, jie turi būti pateikiami ne vėliau kaip su pirmuoju mokėjimo prašymu, o su paraiška turi būti pateikti projektiniai pasiūlymai (aiškinamasis raštas (rašte nurodomas projektuojamų statinių sąrašas (jei projektuojami keli statiniai), pagrindinės charakteristikos (pastato plotas, numatytų laikyti ūkinių gyvūnų vietų skaičius ir pan.), paskirtis, produkcija, gamybos (paslaugų) ar kitos planuojamos ūkinės

veiklos programa), sklypo planas su pažymėtais esamais ir projektuojamais statiniais, vaizdinė informacija) su statybos vertės skaičiavimais. Kai pagal teisės aktų reikalavimus statybą leidžiantis dokumentas neprivalomas, su paraiška turi būti pateikti kiti bendrieji projektiniai dokumentai (aiškinamasis raštas (rašte nurodomas projektuojamų statinių sąrašas (jei projektuojami keli statiniai), pagrindinės charakteristikos (pastato plotas, numatytų laikyti ūkinių gyvūnų vietų skaičius ir pan.), paskirtis, produkcija, gamybos (paslaugų) ar kitos planuojamos ūkinės veiklos programa), sklypo planas su pažymėtais esamais ir projektuojamais statiniais, statybos vertės skaičiavimai).

18.28. pareiškėjas, teikiantis paramos paraišką gauti paramą pagal Taisyklių 10 punkte nurodytų specializuotų sektorių (išskyrus gyvulininkystę) dauginamajai medžiagai (sėklai) platinti, privalo būti pripažintas dauginamosios medžiagos (sėklos) tiekėju ne vėliau kaip iki 2015 m. gruodžio 31 d. įskaitytinai pagal Dauginamosios medžiagos tiekėjų atestavimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002 m. liepos 12 d. įsakymu Nr. 266 „Dėl Dauginamosios medžiagos tiekėjų atestavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

18.29. jauniesiems ūkininkams, asmenims, kurie paramos paraiškos pateikimo dieną yra ne vyresni kaip 40 metų amžiaus, turi reikiamų profesinių įgūdžių ir kompetencijos (profesinis pasirengimas ūkininkauti pripažįstamas pateikus vieną iš dokumentų, nurodytų Ūkininko arba jo partnerio (partnerių) profesinio pasirengimo ūkininkauti reikalavimų apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. 3D-131 „Dėl ūkininko profesinio pasirengimo reikalavimų“) ir pirmą kartą įsisteigia valdoje kaip šios valdos valdytojai, parama gali būti skiriama projekto investicijoms, daromoms siekiant atitikti Europos Sąjungos standartus, taikomus žemės ūkio gamybai, įskaitant darbo saugos standartus. Tokia parama gali būti teikiama ilgiausiai 24 mėnesius nuo įsisteigimo dienos. Jaunasis ūkininkas laikomas pirmą kartą įsisteigusiu valdoje kaip šios valdos valdytojas, kai jis, pirmą kartą kaip ūkio ir valdos valdytojas pateikė paraišką tiesioginėms išmokoms gauti. Šio papunkčio reikalavimas netaikomas, kai jaunasis ūkininkas teikia paramos paraišką pagal Taisyklių 9.2 papunktyje nurodytą veiklą.

VII SKYRIUS ĮSIPAREIGOJIMAI

19. Pareiškėjas prisiima šiuos įsipareigojimus:

19.1. apdrausti turtą, kuriam įsigyti ar sukurti bus panaudota parama, nuo turto priėmimo–perdavimo akto pasirašymo dienos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos (didžiausiu turto atkuriamosios vertės draudimu nuo visų galimų rizikos atvejų projekto

įgyvendinimo laikotarpiu, o įgyvendinus projektą – likutine verte, atsižvelgiant į atitinkamos rūšies turto naudojimo laiką ir taikomas turto nusidėvėjimo normas). Reikalavimas netaikomas Taisyklių 33.4, 33.7 ir 33.9 papunkčiuose nurodytoms išlaidų kategorijoms ir tuo atveju, jei pareiškėjas įrodo, kad apdrausti paramos lėšomis įgytą ar sukurtą turtą nėra galimybių, ir kartu su mokėjimo prašymu pateikia bent tris šio fakto patvirtinimo skirtingų draudimo įmonių atsisakymo suteikti draudimo paslaugas raštus. Įvykus įvykiui, kurio metu buvo sugadintas ar sunaikintas paramos lėšomis įsigytas ar sukurtas turtas, paramos gavėjas įsipareigoja atkurti turtą ne mažesne negu atkuriamąja verte ir ne blogesnių techninių parametrų;

19.2. nekeisti projekto įgyvendinimo vietos, nesuderinus su Agentūra, ir sąlygų (vykdyti verslo plane numatytą žemės ūkio veiklą) nuo paramos sutarties sudarymo iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos. Projekto finansavimo šaltinių keitimas, suderinus su Agentūra, galimas iki paramos sutarties sudarymo. Po paramos sutarties sudarymo iki projekto įgyvendinimo laikotarpio pabaigos projekto finansavimo šaltinius keisti galima, tačiau tik tuo atveju, jei keičiama finansavimą skirianti finansų įmonė arba kredito įstaiga, arba investuojama didesnė nuosavų lėšų dalis;

19.3. neparduoti ir kitaip neperleisti kitam asmeniui už paramos lėšas įgyto turto nuo paramos sutarties pasirašymo dienos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos. Leidimą įkeisti turtą finansų įmonėms arba kredito įstaigoms Agentūra gali suteikti tik tiems paramos gavėjams, kurie paramos paraiškoje finansų įmonės arba kredito įstaigos paskolą įvardijo kaip vieną iš projekto finansavimo šaltinių. Agentūros sprendimu pareiškėjui gali būti leista įkeisti paramos lėšomis įsigytą turtą tik tai finansų įmonei arba kredito įstaigai, kuri suteikė paskolą projektui įgyvendinti. Įkeičiamas turtas turi būti skirtas paskolos, kuria finansuojamas projekto įgyvendinimas, grąžinimui užtikrinti;

19.4. nuo paramos paraiškos pateikimo dienos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos tvarkyti buhalterinę apskaitą šių Taisyklių 18.8 papunktyje nustatyta tvarka ir po projekto įgyvendinimo pabaigos metų pateikti Agentūrai kitų iš eilės einančių ataskaitinių metų balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitas ne vėliau kaip per 4 (keturis) mėnesius šiems metams pasibaigus;

19.5. nuo paramos paraiškos pateikimo dienos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos užtikrinti, kad su projektu susijusių buhalterinių operacijų įrašai būtų atskiriami nuo kitų, įprastinių paramos gavėjo operacijų;

19.6. viešinti paramą, vadovaudamasis Suteiktos paramos pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą viešinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. 3D-925 „Dėl Suteiktos paramos pagal

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą viešinimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Viešinimo taisyklės);

19.7. užtikrinti, kad valdos ekonominis dydis, išreikštas produkcijos standartine verte (SP), nuo paramos paraiškos pateikimo dienos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos bus didesnis kaip 8 000 Eur (netaikoma pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams, kurie superka ir realizuoja iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus arba supirktus iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus perdirba ir realizuoja iš jų pagamintus maisto ir ne maisto produktus);

19.8. užtikrinti, kad įgyvendinus projektą, įsigytos investicijos, atitiks Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos kontroliuojamų teisės aktų reikalavimus, kai investicijoms taikomi tokie reikalavimai. Pažymą apie įsigytų investicijų atitiktį arba neatitiktį Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos kontroliuojamiems teisės aktų reikalavimams išduoda Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba Agentūros prašymu;

19.9. užtikrinti, kad pripažinto žemės ūkio kooperatyvo statusas bus nepertraukiamai išlaikytas nuo paramos paraiškos pateikimo dienos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos;

19.10. sudaryti sąlygas institucijų, atliekančių paramos paraiškų vertinimą, atranką ir projektų įgyvendinimo priežiūrą, Programos įgyvendinimo priežiūrą, atstovams ar jų įgaliotiems asmenims patikrinti pateiktus duomenis ir atlikti patikrą vietoje, gauti papildomos informacijos apie projektą ir su juo susijusią veiklą nuo paramos paraiškos pateikimo dienos, taip pat audituoti, kontroliuoti, tikrinti, kaip yra laikomasi paramos gavimo sąlygų ir reikalavimų, kaip yra vykdomas projektas ir veikla, kuriai buvo skirta parama, po sprendimo skirti paramą priėmimo dienos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos;

19.11. teikti visą informaciją ir duomenis, reikalingus statistikos tikslams ir Programos įgyvendinimo stebėsenai bei reikalingiems vertinimams atlikti;

19.12. užtikrinti, kad ŽŪN plotas, turimas paramos paraiškos pateikimo dieną ir planuojamas turėti projekto įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpiu, priklausantis pareiškėjui nuosavybės teise ir (arba) valdomas nuomos, panaudos ar kitais pagrindais, nesumažės daugiau kaip 20 procentų. Jeigu projekto įgyvendinimo laikotarpiu ir (arba) kontrolės laikotarpiu ŽŪN plotas sumažės daugiau kaip 20 procentų, ne vėliau kaip per 12 mėn. nuo tokio fakto atsiradimo turi būti išsinuomotas ar kitais teisėtais pagrindais valdomas ne mažesnis ŽŪN plotas. Tuo atveju, jei valdomos žemės plotas sumažėjo dėl žemės paėmimo visuomenės poreikiams ir pareiškėjas šį faktą įrodo atitinkamais dokumentais, šis žemės plotas į leistiną nuokrypį neįskaičiuojamas ir jo atkurti nereikia;

19.13. užtikrinti, kad kolektyvinių investicijų pagrindu pagal projektą įgytu turtu projekto įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpiu naudosis tik pripažinto žemės ūkio kooperatyvo nariai. Kolektyvinėmis investicijomis laikomos pripažintų žemės ūkio kooperatyvų įgyvendinamos investicijos, kurių rezultatais bendrai naudojasi paramą gavusio pripažinto žemės ūkio kooperatyvo nariai;

19.14. užtikrinti kolektyvinių investicijų įgyvendinimą vieno iš pripažinto žemės ūkio kooperatyvo narių valdoje (taikoma pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams, kurie superka ir realizuoja iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus arba supirktus iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus perdirba ir realizuoja iš jų pagamintus maisto ir ne maisto produktus);

19.15. užtikrinti, kai pateiktame projekte numatyta keisti valdos specializaciją, kad:

19.15.1. kai investuojama į pieninę ir (arba) mėsinę galvijininkystę, po projekto įgyvendinimo pabaigos, pirmaisiais projekto kontrolės metais valdoje laikomų vidutinis metinis galvijų skaičius, kuris apskaičiuojamas, kaip kalendorinių metų kiekvieno mėnesio paskutinės dienos ūkinių gyvūnų skaičiaus aritmetinis vidurkis, sudarys ne mažiau kaip 20 proc. paramos lėšomis paremto gamybinio pastato projektinių pajėgumų (pagal numatytą laikyti galvijų skaičių), antraisiais projekto kontrolės metais – ne mažiau kaip 40 proc., trečiaisiais projekto kontrolės metais – ne mažiau kaip 60 proc., ketvirtaisiais projekto kontrolės metais – ne mažiau kaip 80 proc., penktaisiais projekto kontrolės metais – ne mažiau kaip 100 proc.;

19.15.2. kai investuojama į kitą gyvulininkystės specializuotą sektorių, po projekto įgyvendinimo pabaigos, antraisiais ir visais kitais projekto kontrolės metais valdoje laikomų vidutinis metinis ūkinių gyvūnų skaičius, kuris apskaičiuojamas, kaip kalendorinių metų kiekvieno mėnesio paskutinės dienos ūkinių gyvūnų skaičiaus aritmetinis vidurkis, 100 proc. atitiks paramos lėšomis paremto gamybinio pastato projektinius pajėgumus (pagal numatytą laikyti ūkinių gyvūnų skaičių);

19.15.3. kai investuojama į sodininkystės, daržininkystės, uogininkystės ar augalininkystės specializuotą sektorių, po projekto įgyvendinimo pabaigos, antraisiais ir visais kitais projekto kontrolės metais valdos specializuoto sektoriaus produktų gamybos apimtys (natūrine išraiška) 100 proc. atitiks paramos lėšomis paremto gamybinio pastato ir (arba) statinio projektinius pajėgumus;

19.16. užtikrinti, kad kai investuojama į valdoje pagamintų ar išaugintų žemės ūkio produktų apdorojimą, perdirbimą ir tiekimą rinkai, po projekto įgyvendinimo pabaigos, antraisiais ir visais kitais projekto kontrolės metais apdorotų ir perdirbtų produktų gamybos

apimtys (natūrine išraiška) 100 proc. atitiks paramos lėšomis paremto gamybinio pastato projektinius pajėgumus (taikoma Taisyklių 9.2 papunktyje nurodytai veiklai);

19.17. projekto įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpiu nekurti galimai neteisėtų sąlygų gauti paramą;

19.18. užtikrinti, kad pajamos iš žemės ūkio veiklos nuo paramos paraiškos pateikimo dienos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos kasmet sudarys ne mažiau kaip 50 proc. visų pareiškėjo veiklos pajamų;

19.19. pasiekti ir iki kontrolės laikotarpio pabaigos išlaikyti paramos paraiškoje numatytus projekto priežiūros rodiklius.

VIII SKYRIUS PARAMOS DYDIS IR INTENSYVUMAS

20. Suteikiamos paramos dydis skaičiuojamas atsižvelgiant į tinkamas finansuoti projekto išlaidas be pridėtinės vertės mokesčio (PVM).

21. Pagal priemonės veiklos sritį:

21.1. kai vykdoma Taisyklių 9.1 papunktyje nurodyta veikla:

21.1.1. gyvulininkystės, sodininkystės, daržininkystės ir uogininkystės sektoriuose, jei valda atitinka sąlygas, nustatytas Taisyklių 10 punkte, finansuojama 50 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų (išskyrus atvejus, kai prašoma mažesnio paramos intensyvumo). Paramos intensyvumas skaičiuojamas atsižvelgiant į šias nuostatas:

21.1.1.1. padidinamas 20 proc. punktų pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams, įgyvendinantiems kolektyvines investicijas, kaip nustatyta Taisyklių 19.13 papunktyje;

21.1.1.2. didžiausias paramos intensyvumas pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams, įgyvendinantiems kolektyvines investicijas, negali viršyti 70 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų (išskyrus atvejus, kai prašoma mažesnio paramos intensyvumo);

21.1.2. augalininkystės sektoriuje finansuojama 40 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų (išskyrus atvejus, kai prašoma mažesnio paramos intensyvumo).

21.2. kai vykdoma Taisyklių 9.2 papunktyje nurodyta veikla, finansuojama 50 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų (išskyrus atvejus, kai prašoma mažesnio paramos intensyvumo). Paramos intensyvumas skaičiuojamas atsižvelgiant į šias nuostatas:

21.2.1. padidinamas 20 proc. punktų pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams, kurie superka ir realizuoja iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus arba supirktus iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus perdirba ir realizuoja iš jų pagamintus maisto ir ne maisto produktus, įgyvendinantiems kolektyvines investicijas, kaip nustatyta Taisyklių 19.13 papunktyje, vieno iš pripažinto žemės ūkio kooperatyvo narių valdoje (taikoma tik gyvulininkystės, sodininkystės, daržininkystės ir uogininkystės sektoriuose);

21.2.2. padidinamas 20 proc. punktų pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams, kurie patys užsiima žemės ūkio produktų gamyba ir įgyvendina kolektyvines investicijas, kaip nustatyta Taisyklių 19.13 papunktyje, savo valdoje (taikoma tik gyvulininkystės, sodininkystės, daržininkystės ir uogininkystės sektoriuose);

21.2.3. didžiausias paramos intensyvumas pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams, nurodytiems Taisyklių 21.2.1 ir 21.2.2 papunkčiuose, įgyvendinantiems kolektyvines investicijas, negali viršyti 70 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų (išskyrus atvejus, kai prašoma mažesnio paramos intensyvumo);

21.3. didžiausia paramos suma vienam projektui negali viršyti:

21.3.1. 200 000 Eur (du šimtai tūkstančių eurų), kai projekte numatyta įsigyti tik pastatų funkcionavimui užtikrinti būtiną įrangą, įskaitant gyvūnų biologiniam saugumui užtikrinti būtiną įrangą (prie įrangos nepriskiriamos žemės ūkio technikos, transporto priemonių, įsigijimo išlaidos ir kita technika ir (arba) įranga, kuri gali būti panaudota ne tik projekte numatytai gamybinei veiklai pastate vykdyti);

21.3.2. 400 000 Eur (keturi šimtai tūkstančių eurų), kai projekte numatyta įgyvendinti naujų pastatų ir (arba) statinių, įskaitant gyvūnų biologiniam saugumui užtikrinti reikalingus statinius, statybą, esamų rekonstravimą ar kapitalinį remontą ir jų funkcionavimui užtikrinti būtiną infrastruktūrą ir įrangą, įskaitant gyvūnų biologiniam saugumui užtikrinti būtiną įrangą (prie įrangos nepriskiriamos žemės ūkio technikos, transporto priemonių, įsigijimo išlaidos ir kita technika ir (arba) įranga, kuri gali būti panaudota ne tik projekte numatytai gamybinei veiklai pastate vykdyti). Statybos, rekonstravimo ar kapitalinio remonto ir infrastruktūros išlaidos projekte turi sudaryti ne mažiau kaip 50 proc. projekto investicijų vertės (be PVM). Tuo atveju, jei statybos, rekonstravimo ar kapitalinio remonto ir infrastruktūros išlaidos projekte sudaro mažiau kaip 50 proc. projekto investicijų vertės (be PVM), paramos suma projektui negali viršyti Taisyklių 21.3.1 papunktyje nurodytos sumos;

21.4. 2014–2020 metų laikotarpiu paramos gavėjui suteikta paramos suma negali viršyti 400 000 Eur (keturi šimtai tūkstančių eurų);

22. Susijusių įmonių, sutuoktinių didžiausia bendra gauta paramos suma 2014–2020 metų laikotarpiu pagal priemonės veiklos sritį negali viršyti 800 000 Eur (aštuoni šimtai tūkstančių eurų). Kai paraišką teikia juridinis asmuo, didžiausia bendra gauta paramos suma ribojama tik tarp pareiškėjo daugiau kaip 50 procentų įmonės akcijų, pajų ar kitokių dalyvavimą įmonės kapitale žyminčių kapitalo dalių valdančių asmenų ir (arba) valdymo organo narių (šio punkto reikalavimas netaikoma pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams).

23. Pareiškėjas per vieną kvietimą teikti paramos paraiškas gali pateikti tik vieną paramos paraišką projektui įgyvendinti pagal vieną iš Taisyklių 9.1 – 9.2 papunkčiuose nurodytųjų veiklų ir tik pagal vieną iš Taisyklių 10 punkte nurodytų specializuotų žemės ūkio sektorių.

24. Pareiškėjas, paramos gavėjas projekto įgyvendinimo laikotarpiu tuo pačiu metu negali įgyvendinti projektų pagal kitas investicines Programos priemones ir (arba) priemonių veiklos sritis.

25. Pakartotinai investicinės paramos galima kreiptis tik įgyvendinus ankstesnįjį pagal Programos priemones ir (arba) priemonių veiklos sritis finansuojamą projektą, t. y. ne anksčiau kaip pateikus paskutinį mokėjimo prašymą ir galutinę projekto įgyvendinimo ataskaitą (netaikoma Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ veiklos srities „Parama investicijoms į visų rūšių mažos apimties infrastruktūrą“ veiklai „Asbestinių stogų dangos keitimas“ ir priemonės „Bendradarbiavimas“ veiklos sričiai „Parama EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“).

26. Jei pareiškėjas naudojasi kredito įstaigų išduotais kreditais ir (arba) finansine nuoma (lizingu) projektui, kuriam prašoma paramos, finansuoti ir pareiškėjui teikiama valstybės pagalba, kompensuojant dalį kredito įstaigai ir (arba) finansinės nuomos (lizingo) bendrovei sumokėtų palūkanų ir (arba) dalį garantinio užmokesčio, kuris mokamas UAB Žemės ūkio paskolų garantijų fondui už garantijos suteikimą kredito įstaigai ar finansinės nuomos (lizingo) bendrovei, didžiausia bendra paramos, skiriamos pagal Taisykles, ir valstybės pagalbos, skiriamos kompensuojant dalį kredito įstaigai ir (arba) finansinės nuomos (lizingo) bendrovei sumokėtų palūkanų ir (arba) dalį garantinio užmokesčio, suma bei intensyvumas vienam projektui ir jo tinkamoms finansuoti išlaidoms negali viršyti Taisyklių 21 punkte nustatytų dydžių.

IX SKYRIUS

TINKAMOS IR NETINKAMOS FINANSUOTI IŠLAIDOS

27. Projekto įgyvendinimo trukmė turi būti nurodyta paramos paraiškoje ir negali viršyti 24 mėnesių laikotarpio nuo paramos sutarties pasirašymo dienos.

28. Tuo atveju, kai pareiškėjas paramos paraiškoje nurodo, kad projekte numatytas įsigyti turtas (visa įranga ir įrengimai) bus įgyjamas finansinės nuomos (lizingo) būdu, projekto įgyvendinimo trukmė gali būti iki 60 mėnesių (iki 5 metų) nuo paramos sutarties pasirašymo dienos, bet ne ilgiau kaip iki 2023 m. birželio 30 d.

29. Projekte turi būti numatytos visos išlaidos, kurios yra susijusios su projekto įgyvendinimu ir numatyta vykdyti veikla. Perkamos prekės turi būti naujos, nenaudotos, atitinkančios Lietuvos Respublikos ir ES teisės aktų nustatytus reikalavimus. Paramos lėšomis finansuojamos tik tinkamos finansuoti ir projektui įgyvendinti būtinos išlaidos, ir ne daugiau

nei numatytas paramos dydis ir intensyvumas. Tinkamos finansuoti išlaidos turi būti išvardytos pagal išlaidų kategorijas. Tinkamų finansuoti išlaidų sumai pagrįsti turi būti pateikiami trys skirtingų tiekėjų komerciniai pasiūlymai (su lygiaverčiais (gali skirtis ne daugiau kaip 10 procentų, lyginant su mažiausios kainos pasiūlyme nurodytais parametrais) išlaidų pagrindines technines savybes apibūdinančiais techniniais parametrais), kuriais pagrindžiama visa prašoma paramos suma, o tinkama finansuoti išlaidų suma nustatoma pagal mažiausią pasiūlytą kainą (kai iki paramos paraiškos pateikimo pagal teisės aktų nuostatas atliktos pirkimų procedūros arba teisės aktu yra nustatyti prekių, paslaugų ir (arba) darbų fiksuotieji įkainiai, tiekėjų komercinių pasiūlymų pateikti nereikia). Tuo atveju, kai pareiškėjo pateiktuose komerciniuose pasiūlymuose nurodyta prekės (paslaugos) ar darbų kaina yra 10 ir daugiau proc. didesnė, nei analogiškos rinkoje egzistuojančios prekės (paslaugos) ar darbų kainos, atliekami Administravimo taisyklių 69 punkte nurodyti veiksmai (netaikoma, kai teisės aktu yra nustatyti prekių, paslaugų ir (arba) darbų fiksuotieji įkainiai).

30. Perkant prekes, paslaugas, kurių vertė nesiekia 58 000 Eur be PVM, ar perkant darbus – nesiekia 145 000 Eur be PVM (išskyrus atvejus, kai pagal teisės aktų nuostatas reikia atlikti pirkimų procedūrą) mažiausią kainą nurodančio komercinio pasiūlymo konkretūs pagrindines technines savybes apibūdinantys techniniai parametrai, markė ir modelis bus įrašomi į paramos sutartį (netaikoma, kai teisės aktu yra nustatyti prekių, paslaugų ir (arba) darbų fiksuotieji įkainiai).

31. Jei prekių, paslaugų ir (arba) darbų pirkimai atlikti iki paramos paraiškos pateikimo, pareiškėjas pirkimų dokumentų kopijas turi pateikti kartu su paramos paraiška.

32. Tinkamomis finansuoti pripažįstamos išlaidos:

32.1. būtinos projektui vykdyti ir numatytos paramos paraiškoje;

32.2. realiai suplanuotos, pagrįstos, atitinkančios pareiškėjo ūkio gamybinį potencialą (pvz.: valdomą žemės plotą, ūkinių gyvūnų skaičių ir pan.) ir neviršijančios vidutinių rinkos (jei nenustatyti fiksuotieji įkainiai) kainų;

32.3. patirtos (apmokėtos) po paramos paraiškos pateikimo dienos. Tačiau šios išlaidos nefinansuojamos, jeigu parama projektui neskiriama arba išlaidos nėra nurodytos tinkamų finansuoti išlaidų sąraše pagal šių Taisyklių 33 punktą arba jei jos padarytos nesilaikant pirkimo procedūrų (jei nenustatyti fiksuotieji įkainiai), nustatytų teisės aktuose;

32.4. bendrosios išlaidos, kurios yra tiesiogiai susijusios su projekto parengimu ir administravimu ir kurios yra patirtos ne anksčiau kaip prieš vienus metus iki paramos paraiškos pateikimo dienos. Tačiau, jei parama projektui neskiriama arba jei pirkimai atlikti nesilaikant pirkimo procedūrų, numatytų teisės aktuose, bendrosios išlaidos nefinansuojamos;

32.5. faktiškai padarytos ir į paramos gavėjo apskaitą įtrauktos išlaidos, pagrįstos dokumentų originalais arba nustatyta tvarka patvirtintomis kopijomis;

32.6. finansinės nuomos (lizingo) būdu įsigyjamas turtas turi tapti paramos gavėjo nuosavybe iki projekto įgyvendinimo pabaigos. Pagal finansinės nuomos (lizingo) sutartį, įsigyjamo turto dalis, už kurią nesumokėta iki projekto įgyvendinimo laikotarpio pabaigos, paramos lėšomis nefinansuojama.

33. Tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos:

33.1. nauja įranga, skirta pastate remiamai veiklai specializuotame žemės ūkio sektoriuje vykdyti (prie įrangos kategorijos negali būti priskirtos jokios transporto priemonės, nurodytos Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų kategorijų ir klasių pagal konstrukciją reikalavimuose, patvirtintuose Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2008 m. gruodžio 2 d. įsakymu Nr. 2B-479 „Dėl Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų kategorijų ir klasių pagal konstrukciją reikalavimų patvirtinimo“ (toliau – Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų kategorijų ir klasių pagal konstrukciją reikalavimai);

33.2. nauja įranga, būtina specializuoto žemės ūkio sektoriaus ūkinių gyvūnų biologiniam saugumui užtikrinti. Remiamos investicijos: dezinfekciniai kilimėliai, higieniniai praėjimai (higieniniai šliuzai), transporto priemonių dezinfekavimo įranga, tinklai nuo vabzdžių ant angų ir pan., šalutinių gyvūninių produktų laikymo šaldytuvai ir šaldymo / vėsinimo kameros;

33.3. nauji technologiniai įrenginiai, skirti specializuoto žemės ūkio sektoriaus pirminiams žemės ūkio produktams apdoroti ir (arba) perdirbti ir (arba) paruošti realizacijai (pvz.: pieno priėmimo–separavimo–terminio apdorojimo linija, sūrių gamybos linija, skerdienos išpjaušymo linija, mėsos gaminių gamybos linija, daržovių šaldymo linija, sulčių gamybos linija ir pan.);

33.4. nauja kompiuterinė ir programinė įranga, susijusi su įsigyjamos įrangos ar technologinio proceso valdymu;

33.5. projekte numatyti veiksmai specializuotame žemės ūkio sektoriuje vykdyti būtinų pastatų ir (arba) statinių statyba, rekonstravimas ar kapitalinis remontas. Naujų žieminių šiltnamių statyba yra remiama tik tuo atveju, jei pareiškėjo valdoje yra pastatytų žieminių šiltnamių, kuriuose vykdoma veikla ne mažiau kaip 10 mėnesių per kalendorinius metus (žieminis šiltnamis – pagal nustatyta tvarka parengtą projektą pastatytas statinys, registruotas Nekilnojamojo turto registre ir (arba) Žemės ūkio ir kaimo verslo registre, uždengtas stiklo, polietileno arba polikarbonato danga su sumontuota veikiančia stacionaria šildymo ir automatine laistymo ir tręšimo sistema). Statiniai klasifikuojami pagal jų naudojimo paskirtį, kaip nurodyta Statybos techniniame reglamente STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. D1-713 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ patvirtinimo“;

33.6. specializuoto gyvulininkystės sektoriaus ūkinių gyvūnų biologiniam saugumui užtikrinti reikalingų statinių statyba, rekonstravimas ar kapitalinis remontas. Remiami statiniai: tvora su vartais, gyvūnų pakrovimo rampa, nuosavų transporto priemonių lauko plovykla (su dezinfekavimu), dezinfekciniai barjerai transporto priemonėms, šalutinių gyvūninių produktų šaldymo / vėsavimo patalpa, pašarų laikymo patalpos (sandarios, apsaugotos);

33.7. naujos statybinės medžiagos. Statybinių medžiagų įsigijimas finansuojamas tik tuo atveju, kai projekte numatyta veikla specializuotame žemės ūkio sektoriuje vykdyti būtinų pastatų ir (arba) statinių, įskaitant ūkinių gyvūnų biologiniam saugumui užtikrinti reikalingus statinius, statybos, rekonstravimo ar kapitalinio remonto darbai atliekami ūkio būdu;

33.8. infrastruktūra valdoje, jei ji susijusi su specializuoto žemės ūkio sektoriaus žemės ūkio produktų gamyba ir (arba) apdorojimu, ir (arba) perdirbimu ir paruošimu realizacijai:

33.8.1. kelių, įskaitant gyvūnų biologiniam saugumui užtikrinti būtinus kelius, įrengimas, rekonstravimas ar kapitalinis remontas;

33.8.2. vietinio vandentiekio ir vietinės kanalizacijos sistemų įrengimas, rekonstravimas ar kapitalinis remontas;

33.8.3. artezinių gręžinių įrengimas, rekonstravimas ar kapitalinis remontas;

33.9. bendrosios išlaidos. Finansuojama bendrųjų išlaidų dalis gali būti ne daugiau kaip 10 proc. kitų tinkamų finansuoti projekto išlaidų vertės be PVM ir ne didesnė kaip 3 000 Eur (trys tūkstančiai eurų). Projekto viešinimo išlaidos turi būti patirtos vadovaujantis Viešinimo taisyklėmis.

34. Netinkamos finansuoti išlaidos:

34.1. nesusijusios su projektu ir remiama veikla, specializuotu žemės ūkio sektoriumi ir neįvardytos šių Taisyklių 33 punkte;

34.2. trumpalaikis turtas, išskyrus šių Taisyklių 33.7 papunktyje nurodytą turtą;

34.3. išlaidos ar jų dalis, patirtos perkant prekes, darbus ar paslaugas, nesilaikant teisės aktuose, nustatytos pirkimų tvarkos, išskyrus atvejus, kai teisės aktu yra nustatyti fiksuotieji įkainiai;

34.4. susijusios su finansinės nuomos (lizingo) sutartimi, pavyzdžiui, nuomotojo pelnas, palūkanų refinansavimo, pridėtinės išlaidos, draudimo įmokos;

34.5. žemės ūkio gamybos teisių ir teisių į išmokas įsigijimas;

34.6. vienmečių ir daugiamečių augalų įsigijimas ir tų augalų sodinimas;

34.7. T3 kategorijos traktoriai, pagaminti keturračių motociklų pagrindu;

34.8. transporto priemonės, kaip nurodyta Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų kategorijų ir klasių pagal konstrukciją reikalavimuose;

34.9. naujų mėšlidžių ir (arba) sрутų kauptuvų statyba, išskyrus kai parama teikiama pagal Taisyklių 18.29 papunktyje nurodytu atveju ir tuo atveju, kai pateiktame projekte pareiškėjas numato pradėti vykdyti gyvulininkystės veiklą (keičiama valdos specializacija) arba plėsti vykdomą gyvulininkystės veiklą (pateiktame projekte numatyta padidinti valdoje laikomų ūkinių gyvūnų skaičių. Šiuo atveju remiama naujų mėšlidžių ir (arba) sрутų kauptuvų, kurių talpos būtinos užtikrinant tik pareiškėjo projekte numatytą padidinti ūkinių gyvūnų skaičiaus mėšlo ir (arba) sрутų kaupimą ir laikymą, statyba);

34.10. susijusios su alkoholinių gėrimų gamyba;

34.11. investicijos į turtą, kurio valdymo (naudojimo) teisė pareiškėjui apribota (turtas areštuotas);

34.12. gyvūnų įsigijimas;

34.13. susijusios su kalėdinių egļučių auginimu;

34.14. viršijančios Ministerijos nustatytus fiksuotuosius įkainius;

34.15. žemės ūkio technika;

34.16. kuro talpyklos, elektros generatoriai, elektros transformatoriai, vandens cisternos;

34.17. išlaidos, kurių technines savybes apibūdinantys pagrindiniai techniniai parametrai, markė ir modelis skiriasi nuo nurodytų paramos sutartyje, jei jos patirtos perkant prekes, paslaugas ir (ar) darbus pagal Taisyklių 30 punkto nuostatas, išskyrus atvejus, kai paramos gavėjas pateikia įrodymo dokumentus, kad tam tikrų parametrų, markės ar modelio prekės jau negaminamos.

35. Pirkimo ir (arba) importo pridėtinės vertės mokestis (PVM), kuri paramos gavėjas pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą turi ar galėtų turėti galimybę įtraukti į PVM atskaitą (net jei tokio PVM paramos gavėjas į atskaitą neįtraukė), yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų.

X SKYRIUS PARAMOS PARAIŠKŲ TEIKIMO TVARKA

36. Paramos paraiškos forma nustatyta Taisyklių 1 priede ir skelbiama Ministerijos ir Agentūros interneto svetainėse adresais www.zum.lt ir www.nma.lt.

37. Paramos paraiška ir su paramos paraiška pateikiami dokumentai, nurodyti Taisyklių 1 priedo XVIII skyriuje (toliau – pateikiami dokumentai), turi būti pildomi lietuvių kalba. Kita kalba užpildytos paramos paraiškos ir pateikiami dokumentai nepriimami.

38. Paramos paraiškas iš pareiškėjų priima ir registruoja Agentūros Kaimo plėtos ir žuvininkystės programų departamento teritoriniai paramos administravimo skyriai adresais, nurodytais interneto svetainėje www.nma.lt. Paramos paraiška ir pateikiami dokumentai turi būti pateikti pareiškėjo asmeniškai ar per įgaliotą asmenį. Kitais būdais (pvz., paštu, per

kurjerį, faksu arba elektroniniu paštu ir t. t.) arba kitais adresais teikiamos paraiškos nepriimamos.

39. Paramos paraiškų pildymas, registravimas ir vertinimas atliekamas Administravimo taisyklių nustatyta tvarka. Paramos paraiškų vertinimas negali trukti ilgiau kaip 3 mėnesius nuo paramos paraiškų priėmimo laikotarpio pabaigos. Į šį terminą įskaičiuojamas paramos paraiškų pirmumo eilei sudaryti Administravimo taisyklių 56 punkte nustatytas laikas, paklausimų siuntimo, patikrų vietoje atlikimo, prašymo dėl papildomos informacijos kitoms institucijoms pateikimo ir atsakymo gavimo bei ekspertizės atlikimo terminas. Ministerijos sprendimu paramos paraiškų vertinimo terminas gali būti pratęstas.

40. Paramos paraiškos tinkamumo skirti paramą vertinimo metu nustatoma, ar projektas tinkamas gauti paramą iš EŽŪFKP ir bendrojo finansavimo lėšų, numatytų Lietuvos Respublikos valstybės biudžete, ir galima paramos suma, suapvalinta iki sveikųjų skaičių pagal matematinės skaičių apvalinimo taisykles.

XI SKYRIUS PARAMOS PARAIŠKŲ ATRANKOS VERTINIMAS

41. Paramos paraiškų atrankos vertinimas atliekamas Administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

42. Paramos paraiškų atrankos kriterijai:

42.1. pareiškėjas nėra gavęs ES investicinės paramos tame žemės ūkio veiklos specializuotame sektoriuje (gyvulininkystės, sodininkystės, uogininkystės, daržininkystės ar augalininkystės), pagal kurį prašoma paramos pateiktoje paramos paraiškoje (nustatoma pagal paramos paraiškos III skyriaus 3 punkte pareiškėjo nurodytų gyvūnų ar augalų rūšių priskyrimą specializuotam sektoriui):

42.1.1. pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonę „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ ir Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ – suteikiama 10 balų;

42.1.2. pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ – suteikiami 5 balai;

42.2. įgyvendinamas gyvulininkystės, sodininkystės, uogininkystės, daržininkystės sektoriaus projektas (nustatoma pagal pareiškėjo paramos paraiškoje nurodytą žemės ūkio sektorių) – suteikiama 20 balų;

42.3. pareiškėjo valdos ekonominis dydis, išreikštas produkcijos standartine verte, paramos paraiškos pateikimo metu yra mažesnis (valdos ekonominis dydis nustatomas, kaip nurodyta Taisyklių 18.15 papunktyje). Kai valdos ekonominis dydis yra:

42.3.1. didesnis kaip 8 000 Eur iki 50 000 Eur įskaitytinai – suteikiama 15 balų;

42.3.2. didesnis kaip 50 000 Eur iki 100 000 Eur įskaitytinai – suteikiama 10 balų;

42.3.3. didesnis kaip 100 000 Eur iki 150 000 Eur įskaitytinai – suteikiami 5 balai;

42.4. projektui įgyvendinti prašoma mažesnio paramos intensyvumo, nei Taisyklių VIII skyriuje nustatytas galimas didžiausias paramos intensyvumas (skaičiuoklė skelbiama interneto svetainėje www.nma.lt), už kiekvieną sumažintą procentinį punktą (skaičiuojama sveikaisiais skaičiais, neapvalinant pagal matematinės apvalinimo taisykles) pareiškėjui suteikiamas 1 balas, bet ne daugiau kaip 15 balų, ir atsižvelgiant į šias nuostatas:

42.4.1. atrankos balai nesuteikiami, kai pagal paramos paraiškoje nurodytą projekto investicijų vertę (be PVM) apskaičiuotas paramos dydis, taikant didžiausią galimą paramos intensyvumą, viršija didžiausią galimą paramos sumą projektui, tačiau projektui prašoma skirti Taisyklėse nustatytą didžiausią galimą paramos sumą;

42.4.2. kai pagal paramos paraiškoje nurodytą projekto investicijų vertę (be PVM) apskaičiuotas paramos dydis, taikant didžiausią galimą paramos intensyvumą, viršija didžiausią galimą paramos sumą projektui, tačiau projektui prašoma skirti mažesnę paramos sumą, nei Taisyklėse nustatyta didžiausia galima paramos suma, didžiausiu galimu paramos intensyvumu laikomas intensyvumas, apskaičiuotas lyginant Taisyklių 21.3 papunktyje nustatytą didžiausią paramos sumą projektui su projekto investicijų verte (be PVM). Paramos intensyvumo sumažinimas procentiniais punktais nustatomas nuo apskaičiuoto intensyvumo (pavyzdys: pareiškėjas vykdo specializuoto augalininkystės sektoriaus žemės ūkio produktų gamybą ir projekte numato įsigyti tik veiklai vykdyti būtiną įrangą. Pareiškėjo pateikto projekto investicijų vertė (be PVM) yra 510 000 Eur, prašoma paramos suma – 190 000 Eur, prašomas paramos intensyvumas yra 37 proc. projekto investicijų vertės (be PVM). Pagal Taisyklių 21.1.2 papunktį augalininkystės sektoriuje finansuojama 40 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų vertės. Pagal Taisyklių 21.3.2 papunktį didžiausia galima paramos suma projektui negali viršyti 200 000 Eur. Apskaičiuotas paramos intensyvumas: $(200\ 000\ \text{Eur} : 510\ 000\ \text{Eur}) \times 100 = 39\ \text{proc.}$ Paramos intensyvumo sumažinimas procentiniais punktais: $39\ \text{proc.} - 37\ \text{proc.} = 2\ \text{proc.}$ punktai. Pareiškėjo projektui suteikiami 2 atrankos balai);

42.5. pareiškėjas yra pripažintas žemės ūkio kooperatyvas, pripažinto žemės ūkio kooperatyvo narys arba gamintojų grupės narys, kuri veikia kaip juridinis asmuo, arba asocijuotos žemdirbių savivaldos organizacijos, kurios veikla apima visą Lietuvos Respublikos teritoriją (patikrina Agentūra pagal organizacijos įstatus) ir veiklos trukmė yra ne mažesnė kaip 5 metai, narys (pateikiamas patvirtinantis dokumentas) didžiausia suteikiama balų suma negali viršyti 10 balų. Tuo atveju kai:

42.5.1. pareiškėjas yra pripažintas žemės ūkio kooperatyvas, pripažinto žemės ūkio kooperatyvo narys arba gamintojų grupės (kaip nustatyta Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas“ veiklos srities „Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas žemės ūkio sektoriuje“ įgyvendinimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2017 m. kovo 13 d. įsakymu Nr. 3D-168 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas“ veiklos srities „Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas žemės ūkio sektoriuje“ įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“) narys – suteikiama 10 balų;

42.5.2. pareiškėjas yra asocijuotos žemdirbių savivaldos organizacijos, kurios veikla apima visą Lietuvos Respublikos teritoriją ir veiklos trukmė yra ne mažesnė kaip 5 metai, narys – suteikiami 5 balai;

42.6. projektas prisideda prie aplinkos taršos mažinimo – didžiausia suteikiamų balų suma negali viršyti 15 balų. Tuo atveju kai:

42.6.1. pareiškėjas dalyvauja (yra patvirtintas paramos gavėju) įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklas (bent vieną) arba įsipareigoja dalyvauti įgyvendinant (bent vieną) ne vėliau kaip per vienerių metų laikotarpį nuo paramos sutarties pasirašymo dienos (atrankos balai suteikiami už priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklas: „Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius“, „Specifinių pievų tvarkymas“, „Medingųjų augalų arba daugiamečių žolių juostos ar laukai ariamojoje žemėje“, „Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamojoje žemėje“, „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“, „Tausojanti aplinką vaisių ir daržovių auginimo sistema“. Dalyvavimo nurodytose veiklose (veikloje) ŽŪN plotas turi sudaryti ne mažiau kaip 10 proc. deklaruoto ŽŪN ploto (kai pareiškėjas dalyvauja nurodytose veiklose (veikloje), nustatoma pagal paskutinįjį prieš paramos paraiškos pateikimą deklaruotą ŽŪN plotą. Tuo atveju, kai pareiškėjas nedalyvauja, bet įsipareigoja dalyvauti nurodytose veiklose (veikloje), nustatoma pagal pirmaisiais įsipareigojimo vykdymo metais deklaruotą ŽŪN plotą) – suteikiama 15 balų;

42.6.2. projekte numatytos įsigyti įrangos ir mechanizmų, skirtų mėšlo ir srutų laikymui ir tvarkymui fermoje, vertė sudaro daugiau kaip 25 proc. visų projekte numatytų įsigyti investicijų vertės (be PVM) (atrankos balai suteikiami, kai investicijos yra: srutų siurbliai, skreperiniai transporteriai, robotai mėšlui valyti, kitų mėšlo šalinimo sistemų įrengimas, mėšlo separavimo įrengimas) – suteikiama 15 balų;

42.6.3. pareiškėjas (fizinis asmuo ar juridinio asmens darbuotojas) įsipareigoja ne vėliau kaip per vienus metus nuo paramos sutarties pasirašymo dienos dalyvauti mokymuose (bent

pagal vieną mokymo programos kodą), susijusiuose su aplinkosaugos reikalavimų laikymusi ūkio veikloje (pareiškėjas turės pateikti dalyvavimo kursuose patvirtinimo dokumentą su nurodytu bent vienu mokymo programos kodu. Atrankos balai suteikiami, kai mokymo programų kodai yra: 296162023, 296162066, 296162016, 296162020, 296162033, 296162042, 296185003, 396185003, 296185009, 296185010, 396185008, 296185007, 296185014, 296185013, 296185015) – suteikiami 5 balai;

42.7. įgyvendinamas gyvulininkystės sektoriaus projektas, kuriame numatyta investuoti į ūkinių gyvūnų biologinei saugai valdoje užtikrinti būtinus statinius ir (arba) įrangą (atrankos balai suteikiami, kai investicijos yra: privažiavimo kelias, tvora su vartais, gyvūnų pakrovimo rampa, transporto priemonių (nuosavų) lauko plovykla (su dezinfekavimu), dezinfekciniai barjerai transporto priemonėms, šalutinių gyvūninių produktų šaldymo / vėsavimo patalpa, pašarų laikymo patalpos (sandarios, apsaugotos), dezinfekciniai kilimėliai, higieniniai praėjimai (higieniniai šliuzai), transporto priemonių dezinfekavimo įranga, tinklai nuo vabzdžių ant angų ir pan., šalutinių gyvūninių produktų laikymo šaldytuvai ir kameros) – suteikiami 5 balai;

42.8. paramos paraiškai suteikiama 10 balų, kai pareiškėjas atitinka bent vieną iš nurodytų kriterijų (didžiausia suteikiamų balų suma negali viršyti 10 balų):

42.8.1. pareiškėjas yra jaunas ūkininkas (fizinis asmuo, kuris paramos paraiškos pateikimo dieną yra ne vyresnis kaip 40 metų amžiaus), investuojantis penkerių metų laikotarpiu po įsikūrimo (jaunas ūkininkas laikomas investuojančiu penkerių metų laikotarpiu po įsikūrimo, kai ne vėliau kaip prieš 5 metus iki paramos paraiškos pateikimo, kaip ūkininko ūkio ir valdos valdytojas, pirmą kartą pateikė paraišką tiesioginėms išmokoms gauti (pirmoji paraiška tiesioginėms išmokoms gauti turi būti pateikta ne anksčiau kaip 2013 metais) ir iki paramos paraiškos pateikimo nepertraukiamai vykdė deklaravimą);

42.8.2. pareiškėjas vykdo ekologinę gamybą ir turi sertifikavimo institucijos išduotą ekologinės gamybos patvirtinimo dokumentą (turi būti sertifikuota ne mažiau kaip 50 proc. deklaruoto ŽŪN ploto (nustatoma pagal paskutinįjį prieš paramos paraiškos pateikimą deklaruotą ŽŪN plotą) arba ne mažiau kaip 50 proc. valdoje laikomų ūkinių gyvūnų skaičiaus (nustatoma pagal ekologinės gamybos patvirtinimo dokumento išdavimo dieną Ūkinių gyvūnų registre esančius duomenis);

42.8.3. pareiškėjas vykdo arba numato vykdyti ne vėliau kaip per vienerių metų laikotarpį nuo paramos sutarties pasirašymo dienos gyvulininkystės veiklą (paramos paraiška pateikta pagal gyvulininkystės sektorių) vietovėse, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių (pareiškėjo valda laikoma esanti vietovėse, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių, jei ne mažiau kaip 50 proc. jo ŽŪN ploto arba pripažinto žemės ūkio kooperatyvo narių ŽŪN

ploto yra šiose vietovėse. Vietovės, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių, yra nurodytos Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Išmokos už vietoves, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių“ įgyvendinimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. balandžio 1 d. įsakymu Nr. 3D-245 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Išmokos už vietoves, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių“ įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“. Vietovių, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių, ŽŪN plotas, kai jis deklaruojamas, nustatomas pagal paskutinįjį prieš paramos paraiškos pateikimą deklaruotą ŽŪN plotą).

43. Privalomasis mažiausias projektų atrankos balų skaičius – 35 balai. Jeigu projektų atrankos vertinimo metu nustatoma, kad projektas nesurinko 35 balų skaičiaus, paramos paraiška atmetama.

44. Paramos paraiškų atrankos pirmumo eilės sudarymas ir atrankos vertinimas atliekamas Administravimo taisyklių nustatyta tvarka. Papildomas paramos paraiškų vertinimas atliekamas reitinguojant pareiškėjus tokia eilės tvarka:

44.1. pagal pareiškėjus, kurie yra negavę ES investicinės paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai;

44.2. pagal mažiausią prašomą paramos sumą.

XII SKYRIUS

PARAMOS PARAIŠKŲ TVIRTINIMAS IR PARAMOS SUTARČIŲ SUDARYMAS

45. Pagal priemonės veiklos sritį taikomi paramos paraiškų tvirtinimo būdai:

45.1. kai projekto vertė iki 300 000 Eur (įskaitytinai) be PVM, Agentūra, įvertinusi paramos paraiškas, parengia nustatytos formos paramos paraiškų vertinimo rezultatų suvestinę, nustatytos formos atskirų paramos paraiškų vertinimo ataskaitas ir jas teikia svarstyti Agentūros sudarytam Projektų atrankos komitetui (toliau – Agentūros PAK), į kurio sudėtį įtraukiamas ir Ministerijos atstovas (-ai). Sprendimas dėl paramos skyrimo arba neskyrimo įforminamas Agentūros direktoriaus nustatyta tvarka. Apie priimtą sprendimą Agentūra informuoja Ministeriją per 5 darbo dienas nuo jo priėmimo dienos.

45.2. kai projekto vertė viršija 300 000 Eur be PVM:

45.2.1. Agentūra, įvertinusi paramos paraiškas, parengia nustatytos formos paramos paraiškų vertinimo rezultatų suvestinę ir nustatytos formos atskirų paramos paraiškų vertinimo ataskaitas, kurias teikia Ministerijai;

45.2.2. Ministerijos sudarytas Projektų atrankos komitetas (toliau – Ministerijos PAK) svarsto projektus ir priima rekomendacinio pobūdžio sprendimą dėl finansuotinių ir (arba)

nefinansuotinių projektų. Vadovaujantis Ministerijos PAK rekomendacijomis, galutinį sprendimą dėl paramos skyrimo arba neskyrimo priima žemės ūkio ministras ar jo įgaliotas asmuo ir Ministerija informuoja Agentūrą per 5 darbo dienas nuo jo priėmimo dienos;

46. Agentūra apie sprendimą dėl paramos skyrimo ar neskyrimo informuoja pareiškėjus Administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

47. Pareiškėjas, pasirašęs paramos sutartį, šios sutarties įsigaliojimo dieną tampa paramos gavėju.

XIII SKYRIUS MOKĖJIMO PRAŠYMO TEIKIMO, ADMINISTRAVIMO IR PARAMOS IŠMOKĖJIMO TVARKA

48. Mokėjimo prašymai kartu su pridedamais dokumentais turi būti pateikti paramos sutartyje nustatytais terminais tik per ŽŪMIS Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka. Jei projekte numatytos statybos, jos turi būti vykdomos vienu etapu be tarpinių mokėjimų, tačiau jei technologiškai statybas galima išskirti į kelis etapus, gali būti pateikiami keli mokėjimo prašymai. Jei numatyta kelių atskirų statinių statyba, ji gali būti vykdoma etapais, ir mokėjimo prašymas pateikiamas užbaigus kiekvieną statybų etapą. Statybos ir (arba) rekonstrukcijos ir (arba) kapitalinio remonto darbų užbaigimo dokumentai, kai jie privalomi pagal teisės aktų reikalavimus, turi būti pateikti ne vėliau kaip su galutiniu mokėjimo prašymu.

49. Tuo atveju, kai naujo pastato statybai teisės aktu yra nustatyti fiksuotieji įkainiai, statyba turi būti vykdoma vienu etapu be tarpinių mokėjimų. Mokėjimo prašymas pateikiamas užbaigus pastato statybą. Statybos darbų užbaigimo dokumentai, kai jie privalomi pagal teisės aktų reikalavimus, turi būti pateikti su mokėjimo prašymu.

50. Paramos gavėjas mokėjimo prašymą ir pridedamus dokumentus turi užpildyti lietuvių kalba. Kita kalba užpildyti mokėjimo prašymai ir pridedami dokumentai nepriimami.

51. Jeigu paramos gavėjas dėl pateisinamų priežasčių nori pratęsti mokėjimo prašymo pateikimo terminą arba paskirstyti paramos sumas tarp paramos dalių (projekto įgyvendinimo etapų), jis iki atitinkamo mokėjimo prašymo termino pabaigos turi Agentūrai raštu pateikti argumentuotą prašymą dėl mokėjimo prašymo termino pratęsimo arba dėl paramos objektų paskirstymo tarp paramos dalių.

52. Mokėjimo prašymą pateikęs pavėluotai, jis užregistruojamas, tačiau yra taikomos sankcijos. Sankcijos dėl pavėluoto mokėjimo prašymo pateikimo nustatomos vadovaujantis Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones taikymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. 3D-929 „Dėl Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones

taikymo metodikos patvirtinimo“ (toliau – Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones taikymo metodika).

53. Pavėluotai teikiami mokėjimo prašymai priimami Administravimo taisyklėse nustatytu terminu.

54. Mokėjimo prašymai vertinami Administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

55. Paramos gavėjų atsiskaitymai su tiekėjais turi vykti tik per finansines institucijas.

56. Paramos lėšos paramos gavėjams pagal priemonės veiklos sritį išmokamos šiais būdais:

56.1. išlaidų kompensavimo (įskaitant išlaidų apmokėjimą pagal fiksuotuosius įkainius), kai paramos gavėjas deklaruoja patirtas ir apmokėtas išlaidas. Taikant išlaidų kompensavimo mokėjimo būdą, paramos gavėjas pradeda įgyvendinti projektą iš nuosavų arba skolintų lėšų ir paramos sutartyje nustatytais terminais Agentūrai teikia mokėjimo prašymus per ŽŪMIS, kuriuose deklaruoja patirtas ir apmokėtas išlaidas, pridėdamas išlaidų pagrindimo ir apmokėjimo įrodymo dokumentus;

56.2. sąskaitų apmokėjimo, kai paramos gavėjas deklaruoja patirtas, bet dar neapmokėtas išlaidas. Taikant sąskaitų apmokėjimo būdą, paramos gavėjas patikrina kiekvieną rangovo, paslaugų teikėjo ar prekių tiekėjo išrašytą sąskaitą, jos atitiktį rangos, paslaugų teikimo ar prekių tiekimo sutarties sąlygoms, patikrina ir priima atliktus darbus, suteiktas paslaugas ar pateiktas prekes ir, priėmęs sąskaitą, kaip tinkamą apmokėti, bei apmokėjęs nuosavo indėlio dalį, paramos sutartyje nurodytais terminais pateikia Agentūrai kartu su mokėjimo prašymu bei reikalaujamais dokumentais per ŽŪMIS. Taip pat paramos gavėjas privalo pateikti nuosavo indėlio dalies apmokėjimo iš nuosavų arba skolintų lėšų įrodymo dokumentus. Paramos gavėjas, gavęs paramos lėšas, privalo per 5 darbo dienas išmokėti šias lėšas rangovui, paslaugų teikėjui arba prekių tiekėjui ir išsiųsti Agentūrai pranešimą (registruotu laišku, el. paštu ar elektroniniu būdu, naudojant ŽŪMIS) apie išlaidų apmokėjimą, pridėdamas išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentus. Jeigu paramos gavėjas neišmoka mokėjimo prašyme nurodytų lėšų rangovui, paslaugų teikėjui arba prekių tiekėjui ir Agentūrai nepateikia pranešimo apie patirtų išlaidų apmokėjimą, Agentūra netvirtina vėliau paramos gavėjo teikiamo (-ų) mokėjimo prašymo (-ų) ar jo (jų) dalies.

57. Kai tinkamų finansuoti išlaidų vertė nustatoma pagal atitinkamų išlaidų kategorijai patvirtintą fiksuotąjį įkainį, paramos lėšos išmokamos, taikant Taisyklių 56.1 papunktyje nustatytą būdą ir be tarpinių mokėjimų. Mokėjimo prašymas per ŽŪMIS pateikiamas tik užbaigus įgyvendinti investicijas. Su mokėjimo prašymu paramos gavėjas turi pateikti dokumentus ar jų kopijas, kuriais įrodomas projekto kiekybinio rezultato (pvz.: pastatytas

pastatas) pasiekimas. Prieš išmokėdama paramos lėšas Agentūra turi atlikti patikrą vietoje ir įsitikinti, kad projekto kiekybinis rezultatas pasiektas. Išlaidų pagrindimo ir išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentų pateikti nereikia.

58. Paramos gavėjui taikomas paramos lėšų išmokėjimo būdas (-ai) nustatomas (-i) paramos sutartyje. Į vieną mokėjimo prašymą gali būti įtrauktos projekto išlaidos, kurioms apmokėti taikomi abu, išskyrus išlaidas apmokamas pagal fiksuotuosius įkainius, Taisyklių 56 punkte nurodyti išlaidų apmokėjimo būdai.

59. Paramos gavėjas gali pateikti:

59.1. iki 4 mokėjimo prašymų;

59.2. iki 6 mokėjimo prašymų, kai projekte numatyta įgyvendinti naujų pastatų ir (arba) statinių statybą arba esamų rekonstravimo ar kapitalinio remonto darbus;

59.3. iki 10 mokėjimo prašymų, kai projekto įgyvendinimo laikotarpis yra iki 60 mėnesių ir pareiškėjas paramos paraiškoje nurodo, kad projekte numatytas įsigyti turtas (visa įranga ir įrengimai) bus įgyjamas finansinės nuomos (lizingo) būdu.

60. Baigęs įgyvendinti projektą, paramos gavėjas pateikia Agentūrai galutinį mokėjimo prašymą, kuriame deklaruoja per laikotarpį nuo paskutinio mokėjimo prašymo patirtas ir apmokėtas tinkamas finansuoti išlaidas ir išlaidas, kurios apmokamas pagal fiksuotuosius įkainius, ir galutinę projekto įgyvendinimo ataskaitą.

61. Paramos lėšos išmokamos Administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

XIV SKYRIUS SANKCIJOS

62. Netinkamai įgyvendinančiam (įgyvendinusiame) projektą paramos gavėjui gali būti taikomos ES ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytos sankcijos. Gali būti taikomos tokios sankcijos: paramos sumažinimas, paramos teikimo sustabdymas ir (arba) nutraukimas, ir (arba) reikalavimas grąžinti visą ar dalį sumokėtos paramos; apribojimas teikti paraiškas; kitos poveikio priemonės dėl su gauta arba prašoma parama susijusių įsipareigojimų nevykdymo ir (arba) nustatytų reikalavimų nesilaikymo.

63. Detali sankcijų apskaičiavimo ir taikymo tvarka nustatyta Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodikoje.

64. Pagal priemonės veiklos sritį vienkartinis dalies paramos susigrąžinimas taikomas ir tais atvejais:

64.1. kai nuo paramos sutarties pasirašymo iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos nustatoma, kad pripažintas žemės ūkio kooperatyvas neišlaikė pripažinto žemės ūkio kooperatyvo statuso. Sankcijos dydis sudaro 20 proc. nuo išmokėtos paramos sumos;

64.2. kai projekto kontrolės laikotarpiu bus nustatyta, kad kolektyvinių investicijų pagrindu įgytu turtu naudojasi ne tik pripažinto žemės ūkio kooperatyvo nariai. Sankcijos dydis sudaro 20 proc. nuo išmokėtos paramos sumos.

65. Pagal priemonės veiklos sritį visos paramos susigrąžinimas taip pat taikomas ir tais atvejais:

65.1. kai nuo paramos sutarties pasirašymo iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos nustatoma, kad paramos gavėjo paraiškoje nurodytas valdos ekonominis dydis, išreiškiamas produkcijos standartine verte, yra ne didesnis kaip 8 000 Eur (netaikoma pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams, kurie superka ir realizuoja iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus arba supirktus iš savo narių jų valdose pagamintus ar išaugintus žemės ūkio produktus perdirba ir realizuoja iš jų pagamintus maisto ir ne maisto produktus);

65.2. kai nuo paramos sutarties pasirašymo nustatoma, kad projekto įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpiu paramos gavėjo pajamos iš žemės ūkio veiklos kasmet sudaro mažiau kaip 50 proc. visų pareiškėjo veiklos pajamų;

XV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

66. Projektų įgyvendinimo priežiūra ir tikrinimas, apskundimo tvarka atliekama Administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

67. Pasikeitus šioms Taisyklėms nauji reikalavimai taikomi vienodai visiems pareiškėjams, išskyrus atvejus, kai pakeitimo įsakyme numatyta kitaip.

68. Pasikeitus šiose Taisyklėse nurodytiems teisės aktams, tiesiogiai taikomos naujos šių teisės aktų nuostatos.
